

Zitierhinweis

Sedláček, Petr : recension de : Teresa Dąbrowa / Elżbieta Knapiek / Jacek Wojtowicz, Katalog inkunabułów Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie, Kraków : Polska Akademia Umiejętności, 2015, dans : Český časopis historický, 2017, 3, p. 854-855, DOI: 10.15463/rec.864841476

český časopis historický

copyright

Dieser Beitrag kann vom Nutzer zu eigenen nicht-kommerziellen Zwecken heruntergeladen und/oder ausgedruckt werden. Darüber hinausgehende Nutzungen sind ohne weitere Genehmigung der Rechteinhaber nur im Rahmen der gesetzlichen Schrankenbestimmungen (§§ 44a-63a UrhG) zulässig.

to platí především o plastice (byť speciálně té mohlo v knize být možná věnováno více prostoru, neboť obsahuje i motivy v nástěnné malbě nezastoupené – náhrobníky typu transi, mezi nimiž proslulé je víko tumby Jana Hasištejnského z Lobkovic, ale i nefunerální plastiky, z nichž nejznámější je patrně tzv. Brigita ze svatojiřského kláštera, kde všude je smrt/umrlec symbolem pomíjivosti, tak jako v podobě postavy s přesýpacími hodinami v ruce např. na Zličovském epitaflu), dále tisku (od pozdního středověku rozličné dřevořezby a dřevoryty s dans macabre apod.) a ovšem o dobových textech (z nichž výbor je v příloze knihy, s. 241–263).

Objevná a v řadě ohledů (a to zřejmě nejen z hlediska domácí historiografie) i metodicky inovativní kniha je založena na badatelsky i čtenářsky vděčném principu prolnutí obecného a speciálního, v daném případě to jsou případové studie věnované modelovým lokalitám: Broumov, bývalý karner, dnes v suterénu fary, 1340–1350 (Triumf smrti); Mouřenec, kostel sv. Mořice, dvacátá léta 14. století + Broumov, bývalý karner + České Budějovice, dominikánský kostel Obětování Panny Marie, po 1381? + kostel sv. Bartoloměje v Kočí, kolem 1500 (Legenda o setkání tří živých se třemi mrtvými); Krumlovský sborník, 1417 (ars moriendi), tzv. Bible husitského kněze, 1441 (dans macabre). Kniha je psána živým, i mimo úzký okruh specialistů na danou problematiku srozumitelným jazykem (celou knihou prolínající gramatická chyba typu „motiv třech živých...“, „setkání třech živých...“ atd. nepůsobí úplně dobře). Velmi pěkně vyvedena je také graficky – což je v daném případě dosti důležité – (text doprovází na 130 barevných reprodukcí). Knihu uzavírá obvyklý aparát v podobě

bibliografie, personálního a geografického rejstříku a anglického resumé.

Robert Šimůnek

Teresa DĄBROWA – Elżbieta KNAPEK
– Jacek WOJTOWICZ

*Katalog inkunabulów Biblioteki
Naukowej PAU i PAN w Krakowie*

Kraków, Polska Akademia Umiejętności
2015, 288 s.,
ISBN 978-83-7676-223-4.

Autoři se v anotovaném katalogu zaměřili na prvotisky, které jsou uloženy v knihovně Polské akademie věd a umění (PAU) a Polské akademie věd (PAN) v Krakově. Obě sbírky inkunabulí jsou relativně malé: 173 děl ve 180 svazcích, ale přesto obsahují řadu vzácných tisků.

Karolina Grodziska v předmluvě objasňuje pojmy inkunabule i inkunabulistika a představuje nejnovější příspěvek do polské nauky o prvotiscích, přičemž zmiňuje ztráty cenných historických pramenů během druhé světové války. Nechybí ani zmínka o inkunabulích, vydaných v minulosti reprintem, konkrétně z let 1954, 1971 a 2000. Elżbieta Knappek charakterizovala rozsáhlé sbírky inkunabulí v knihovně PAU. Katalogu prvotisků předchází také poděkování, resumé v němčině i angličtině, redakční poznámka a seznam užitých zkratk.

Jádrem díla je dvoustostránkový katalog inkunabulí. Každá stránka s inkunabulemi je strukturována stejným způsobem. Obsahuje název (řazeno abecedně), pořadové číslo, provenienci, poznámky o zdobení, iniciálách, marginálních přípisech atd. Zahrnuje též informace o době i místě vzniku, vazbě a nakonec je uváděna signatura. Připojena bývá i fotografie tisku. Jedním z nejcen-

nějších prvotisků je fragment německého Almanachu z roku 1490, vydaného v Augsburgu v tiskárně Petera Bergera na přelomu let 1489 a 1490.

Další částí anotované publikace je katalog tisků 16. století s inkunábulemi, na který navazují dodatky, jako je abecední seznam tisků, index topografický i typografický, dále soupis proveniencí, v němž jsou obsaženy také seznamy zkratk užitých ve výše uvedeném soupisu. Nechybí ani konkordance signatur inkunabulí a čísel v popisovaném katalogu ale i v katalozích jiných, konkrétně *Gesamtkatalog der Wiegendrucke*, *Incunabula quae in bibliothecis Poloniae asservantur* a katalogu Haina, Copingera a Reichlinga. Publikace je ukončena bibliografií a soupisem 237 užitých fotografií. *Katalog inkunabułów Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie* je cenným přínosem pro polskou kodikologii. Jistě nalezne odezvu u odborné veřejnosti, v polských knihovnách, ale také u zájemců o historii.

Petr Sedláček

Raný novověk

Libuše SPÁČILOVÁ –
Vladimír SPÁČIL (edd.)

Nejstarší matrika Olomoucké univerzity z let (1576) 1590–1651 / Die älteste Matrikel der Olmützer Universität aus den Jahren (1576) 1590–1651

Olomouc, Univerzita Palackého
v Olomouci 2016, 433 s.,
ISBN 978-80-244-5116-9.

Když se v roce 1929 František Cinek pokoušel zpřístupnit nejstarší matriky jezuitského olomouckého učení, dostalo se mu v tomto časopisu oprávněně tvrdé kritiky Františka

Hrubého (ČČH 37, 1931, s. 166n.), který zároveň charakterizoval jejich význam pro jednotlivé středoevropské země a jejich různé společenské vrstvy. Už jen toto konstatování stačí pro zdůvodnění existence nové, kritické edice, jíž se podjali dva olomoučtí odborníci, kteří k ní přistoupili dostatečně připraveni. Olomoucké učiliště bylo otevřeno širšímu zázemí, než byla jen vlastní Morava, dominovalo tu především Slezsko. Najdou se tu však i jména poměrně početných scholárů z různých oblastí Německa a ovšem také z Uher (podíl Čech byl nepřekvapivě v podstatě mizivý). Nicméně nezanedbatelní jednotlivci přicházejí rovněž ze vzdálenějších zemí (Skandinávie, Skotsko, Sedmihradsko, Francie). S ohledem na tyto skutečnosti se editoři rozhodli zpřístupnit úvod k edici v plném rozsahu též německy. Matrika ovšem přináší víc než jen jména olomouckých scholárů (je jich pro uvedené období více než šest tisíc), protože zaznamenává porůznu i jména lektorů a témata jejich přednášek, resp. názvy diskusních okruhů samotných žáků, kteří jsou porůznu roztrženi do jednotlivých tříd. Bohatý prosopografický materiál je zpřístupněn čtyřmi navzájem propojenými rejstříky, které prezentují bohatou biografickou i topografickou materii. Základní biografický rejstřík je pochopitelně zpracován v latinské formě, nicméně rejstříky topografické v češtině, což může zahraničnímu badateli činit jistě počáteční potíže, i když jsou k dispozici i odkazová hesla. Je ovšem třeba si uvědomit, že menší teritoria nejsou propojena s vyššími celky. Tak např. Německo má jen tři odkazy, ale je třeba ohlížet se i na Lužici, Sasko, Bavorsko atd, které jsou zastoupeny podstatně silněji. Máme tak ve spolehlivé edici (zcela ojedinělá přehlednutí či tiskové chyby není ani třeba zmiňovat) k dispozi-